

SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik

Het SOK-Bestuur:

Susanne Hanssen	Voorzitter	043-3560244	<i>hanssen.susanne@gmail.com</i>
Rob Visser	Secretaris		<i>secretariaat@sok.nl</i>
Kevin Amendt	Alg. bestuurslid		<i>kevinamendt@gmail.com</i>
John Hageman	Alg. bestuurslid		<i>johnhageman45@gmail.com</i>
Johan Janssen	Alg. bestuurslid		
Patrick Semmeling	Alg. bestuurslid		<i>patrick.semmeling@ziggo.nl</i>
Frans Willems	Alg. bestuurslid		<i>willemsfrans1@gmail.com</i>

SOK-Ledenadministratie:

Ger Beckers, Via Regia 158C, 6217 JZ Maastricht, Tel.:0651058333 *pghbeckers@ziggo.nl*

SOK-adres Secretariaat:

Aalkeborg 50 6228 BT Maastricht *secretariaat@sok.nl*

Bestuur Stichting ir. D.C. van Schaik:

Joep Orbons	Voorzitter	043 - 3618793	<i>j.orbons@archeopro.nl</i>
Bram Borsboom	Penningmeester	043 - 367 05 17	<i>bramborsboom@home.nl</i>
Stefan Jerzykowski	Technische dienst		<i>s.j.a.jerzykowski@hotmail.com</i>
René Haemers			<i>rhaemers@gmail.com</i>
<i>www.vanschaikstichting.nl</i>			<i>info@vanschaikstichting.nl</i>

Redactie SOK-Mededelingen:

Ton Breuls, Bovenstraat 28, B 3770 Kanne/Riemst, Tel.: +32 12 454 059 *tbreuls@telenet.be*

Redactie SOK-Info:

John Hageman, Op de Bannet 47, 6223 GD Itteren, Tel.: 043 - 364 54 19 *johnhageman45@gmail.com*
Frans Willems, Driekruisenstraat 104/5 3700 Tongeren Tel.:+3212 394620 *willemsfrans1@gmail.com*

De SOK op Internet:

www.sok.nl / facebook.com/SOKNHGL Webmaster: Patrick Semmeling *webmaster@sok.nl*

SOK-Avond:

SOK-Avonden worden iedere 2^e vrijdag in de maanden januari, maart, mei, juli, september en november gehouden in het Natuurhistorisch Museum Maastricht. Aanvang 19.30 uur.

Groeven SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik:

De SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik hebben diverse groeven in beheer of een collectieve vergunning voor een groeve. Informatie in verband met het bezoeken van deze groeven is te vinden op de laatste pagina van deze SOK-Info.

Van het bestuur

Susanne Hanssen, voorzitter SOK

Je hebt het al op de mail kunnen lezen en ook in deze Info staat nogmaals de oproep voor onderzoekers.

De bedoeling is om een groot onderzoeksteam op te zetten, dat samen een inventarisatie van de Trouloulou gaat uitvoeren.

Lees verderop in deze Info meer.

SOK-leden voor stand Kerstmarkt gezocht.

De SOK/VSS-stand op de kerstmarkt in de Gemeentegrot in Valkenburg was vorig jaar een zodanig succes, dat we besloten hebben om ook dit jaar weer een stand te realiseren. Hiermee proberen we bezoekers weer wat kennis bij te brengen over de bijzondere plek/groeve waarin ze zich bevinden. Verderop in deze Info meer hierover.

Jubileum 110 jaar NHGL.

In 2020 bestaat het NHGL (Natuur Historisch Genootschap Limburg) 110 jaar.

Reden voor het NHGL om iets bijzonders te organiseren: het 10.110-soortenjaar.

Het streven is het vinden van 10.110 soorten flora/fauna in Limburg, liefst binnen het jaar 2020.

Aangezien er gemiddeld in een kalenderjaar circa 8.000 soorten worden waargenomen in onze provincie, wordt dit een moeilijke opgave. Om iedereen de kans te geven hieraan mee te helpen is o.a. een nieuwe app ontwikkeld: ObsIdentify.

Deze app maakt het automatisch herkennen van planten en dieren a.d.h.v. een foto mogelijk, waarna de waarneming doorgegeven kan worden.

Ook heel handig voor eigen gebruik natuurlijk.

Overleg met Stichting RRB (Regeling Recreatief Berglopen).

De contacten van de SOK met de RRB (ooit opgezet mede vanuit de SOK) waren de laatste jaren wat verwaterd.

Samenwerking is echter belangrijk, we hebben deels dezelfde belangen in de bergwereld.

Vandaar dat we de samenwerking nieuw leven ingeblazen hebben.

Een eerste overleg tussen SOK-bestuur/denktank en RRB-bestuur heeft plaatsgevonden en we houden ook in de toekomst nauw contact, daar waar nodig.

SOK-stand.

De SOK-stand heeft in Vroenhoven gestaan op Monumentendag en recentelijk in Bilzen op de Erfgoedjaarmarkt Haspengouw.

In Bilzen werden we vertegenwoordigd door: Bregtje Groenendijk, George Ceulen, Rob Visser, Kevin Amendt, Peter Jennekens en Susanne Hanssen.

Het was wederom een zeer geslaagde en gezellige dag.

Infopanelen groeven en mergellespakket.

In het kader van het Jaar van het Cultureel Erfgoed heeft er al een mergelsymposium plaatsgevonden in de gemeente Riemst.

De geplande Infopanelen bij de verschillende groeven in Riemst zijn ondertussen ook gerealiseerd, in samenwerking met de SOK.

Datzelfde geldt voor het lespakket over mergel en groeven, dat op basisscholen gebruikt kan worden.

Excursie Roothergroeve.

Op 18 september heeft John Hageman, beheerder van de Roothergroeve, een excursie gegeven in “zijn groeve”, voor nieuwe leden.

De excursie was zeer geslaagd en voor herhaling vatbaar.

Workshop vleermuizen.

Op 25 oktober heeft Ger Beckers wederom een interessante workshop vleermuizen gegeven.

Zo’n 20 deelnemers konden oefenen met determineren en zijn voorbereid voor de komende wintertellingen.

Werkgroep tentoonstellingen.

In ditzelfde kader was het plan om een mergeltentoonstelling op poten te zetten. Liefst een tentoonstelling die we vrij makkelijk kunnen opslaan en weer opbouwen op een volgende plek. Hiervoor is een enthousiaste werkgroep aan de slag gegaan, bestaande uit: Marieke Huiben, Bregtje Groenendijk en Chantal Berger. Het besef kwam spoedig dat er meer mensen nodig waren voor deze werkgroep.

Helaas zijn er niet meer mensen gevonden, zodat deze werkgroep zichzelf, helaas, heeft moeten opheffen.

Schenkeningen SOK-Doc.

Jacques Maes heeft wegens een verhuizing zijn verzameling “bergliteratuur” geschonken aan het SOK-Doc..

Jan Spee heeft een doosje vol met digitale afbeeldingen (op CD-rom) geschonken aan het SOK-Doc.

Jacques en Jan, hartelijk dank voor jullie waardevolle bijdragen.

Maandblad NHGL

Net als de SOK-Info, is ook het NHGL-maandblad digitaal te verkrijgen. Stuur even een mail naar kantoor@NHGL.nl om dit aan te geven. Tevens is er de mogelijkheid om aan te geven dat je geen papieren versie meer wilt ontvangen.

Verslag SOK-avond 13 september

Patrick Semmeling

Na de opening door de voorzitter kwam Joep Orbons ons groot nieuws van de Van Schaikstichting vertellen: er is sprake van een nieuwe groeve die onder hun beheer is gekomen! Namelijk de Nieuwe of Kleine Keel. Deze groeve is vrijwel nooit toegankelijk geweest, omdat vanuit daar een geheime tunnel naar de Boschberg liep: de nooduitgang van het NAVO-hoofdkwartier.

Vooralsnog is deze groeve niet te bezoeken, er moet bijvoorbeeld eerst nog een poort in worden aangebracht. De toekomstige beheerder zal waarschijnlijk Luck Walschot worden.

50 jaar geleden werd de *Vereniging tot bevordering Wetenschappelijk Onderzoek St.Pietersberg* (1969-1975) opgericht door Hans Ogg en Frans Bunnik, aangemoedigd door geschiedenisleraar Stied Witlox en 'bergmenneke' Mart Vallen.

Op de afgelopen SOK-avond volgde een terugblik door oud-leden op het ontstaan, maar ook de ondergang van deze vereniging.

Medeoprichter Hans Ogg vertelde over de beginperiode, gevolgd door John Hageman, die ook nog enkele fossielen had meegebracht, iets waardoor de Vereniging ook vaker de pers heeft gehaald (o.a. vondst Mosasaurus-kaak).

John memoreerde over het feit dat ons reeds velen uit deze periode ontvallen zijn. *Just a few men standing.*

Waar onze lezingen tegenwoordig meestal door digitale plaatjes ondersteund worden (powerpoint), volgende na de pauze een klassieke diavoorstelling. Dit betrof de prachtige opnamen van Jo Pantekoek, gemaakt tussen ca. 1970 en 1999. Prachtig, maar ook triest: het betrof namelijk het afgraven van de St. Pietersberg. Zo konden we de vernietiging aanschouwen van de stelsels Slavante, Zwarte berg, Wilde berg en een deel van de Zonneberg (museum en watertoren).

Tot slot wilde Max Wijnen nog een woordje zeggen over zijn ervaringen in de Vereniging, waarbij op een moment het onderwerp ENCI werd aangesneden. Toen volgde een verhitte discussie, waarbij ook Henri Ceha nog een zegje wilde doen.

Reeds half 11 gepasseerd, was dit een van de langste SOK-avonden ooit. Bij een blik in de zaal zag ik enkele prangende ogen terug kijken: was dit van vermoeidheid of snakte men naar bier??

Het museumcafé was dan ook langer open dan gebruikelijk: pas na half 1 strompelde de laatste naar buiten!

Programma SOK-avond 8 november

Susanne Hanssen, voorzitter SOK

Wim Kneepkens:

Het virtueel toegankelijk maken van de verdwenen gangenstelsels van de St. Pietersberg.

Kevin Amendt:

Caestertgroeve en de inventarisatie van oude teksten en afbeeldingen op de wanden.

Roland Bekendam:

Opvullingen van groeven.

SOK-onderzoekers gezocht

Susanne Hanssen, voorzitter SOK

Het leek er even op dat we weer een groeve kwijt zouden gaan raken aan de cementindustrie.

Geruchten gingen dat de Trou Loulou, een groeve in de Belgische gemeente

Eben-Emael in de nabije toekomst afgegraven zou gaan worden door de Heidelberg group (voorheen CBR).

Recente ontwikkelingen lijken er gelukkig op te duiden dat de CBR haar

best doet om dit cultureel erfgoed te bewaren, maar de toekomst blijft onzeker.

Naar aanleiding hiervan heeft de SOK de unieke kans gekregen om zoveel

mogelijk over deze groeve vast te leggen op allerlei gebied.

Dat betekent dat we met een grote groep onderzoekers, liefst zo snel mogelijk, aan de slag kunnen in de Trouloulou.

Wie oh wie staat er te popelen om onderzoek te doen in onze studiegroep?

Dit is je kans!!

De gemeente Riemst heeft aangeboden om met hun 3D karteerapparaat de

groeve in kaart te brengen. Mike Lahaye, groevenverantwoordelijke binnen

de gemeente Riemst, zal deze klus gaan uitvoeren.

Gelukkig gaat dat een stuk sneller dan het karteren zoals dat tot zeer recent uitgevoerd moest worden.

Wat moet er verder gebeuren?

In ieder geval: ontginningskaart maken; inventariseren van opschriften/inkrassingen; fotograferen van opschriften en inkrassingen

en landschappen; inventarisatie flora/fauna; geologie; fossielen; archieven; enz..

Het is een voorlopige lijst.

De bedoeling is om een groot onderzoeksteam te vinden en samen deze lijst aan te vullen of bij te stellen en vervolgens te bekijken wie zich met wat bezig gaat houden.

Wil je meewerken met dit onderzoek in de Trou Loulou? Graag! Meld je aan!

Geef aan waar je eventuele interesses liggen, maar ook als je gewoon aan de slag wilt zonder precies te weten waar je interesses liggen. We kunnen iedereen gebruiken.

Ervaring is niet nodig. Elke groep wordt begeleid waar nodig, verder kan een groep dan zelfstandig aan de slag. De werkzaamheden, coördinatie daarvan en voorwaarden voor deelname, zullen we nader uitleggen en vastleggen wanneer de onderzoeksgroep bekend is.

Uiteindelijk willen we al deze resultaten uiteraard publiceren, in de SOK-Mededelingen om te beginnen. De wijze waarop we dit doen is ook iets dat we met de hele onderzoeksgroep zullen gaan bekijken. Het betreft een langdurig onderzoeksproject, waarschijnlijk een jaar of langer.

Meld je dus niet aan omdat je ook wel eens de Trou Loulou wilt bezoeken, we zoeken mensen die hier, op regelmatige basis, tijd in willen steken.

Stuur je aanmelding (en/of vragen) vóór 5 november naar: *susanne.hanssen@SOK.nl*.

Het moet niet gekker worden!

John Knubben

Onze Ton is niet zo lang geleden onderscheiden met de Rector Creemerspenning. Deze heeft hij absoluut verdiend. Dat Ton bij iedere grottoloog bekend is, weten we.

Inmiddels breidt zich Ton's bekendheid ook nog tot ver in de omgeving uit. Een gemeente uit het Mergelland, 'waar ons Limburg zo trots op is', heeft zich onlangs aangesloten bij deze onderscheiding. Daarvan getuigt bijgaande foto. Om deze gemeente te vrijwaren van overmatig bezoek van 'Ton vereerders', laten we de naam anoniem.

Van onze 'SOK-Info afdeling Story'

De Kleine Keel

Joep Orbons

Begin dit jaar werd duidelijk dat bij groeve de Kleine Keel vanalles gebeurde dat niet klopte. Deze groeve de Kleine Keel ligt ook in de kanaalinsnede tussen Kanne en Vroenhoven, net zoals Groeve de Keel. Een snelle inspectie van ons wees uit dat op de bovenverdieping bij de ingang een gat gemaakt was waardoor mensen met veel kunst en vliegwerk de groeve in konden. Om er weer uit te komen waren heuse klimtechnieken nodig, kortom een heel gevaarlijke situatie. Op een mooie voorjaarsavond is dit gat in overleg met Dienst voor de Scheepvaart, de eigenaar van deze groeve, dichtgemaakt door de Technische Dienst van de Van Schaikstichting.

Deze hulp aan een bevriende organisatie was voor ons reden om Dienst voor de Scheepvaart te polsen of wij deze groeve niet ook in beheer zouden kunnen nemen, net zoals de Van Schaikstichting al vele jaren Groeve de Keel beheert. Bij de Dienst voor de Scheepvaart zag men dat zeker zitten en afgelopen najaar is ook Groeve de Kleine Keel door de Van Schaikstichting in beheer gekregen. We hebben er een nieuwe groeve bij.

Omdat Luck Walschot al het beheer over de naastgelegen Groeve de Keel heeft en hij ook alles met Dienst voor de Scheepvaart geregeld heeft, is Luck ook benoemd tot beheerder van de Kleine Keel.

Dit beheer stelde ons gelijk voor een probleem. De ingang tot deze groeve is potdicht. De enige illegale ingang hebben we begin dit jaar zelf dichtgemaakt. We hebben dus een groeve in beheer genomen die we nog nooit gezien hadden. Daar moest verandering in komen.

Binnen troffen we een min of meer schoon gangenstelsel aan waar weinig afval ligt en waar nog heel veel sporen te vinden zijn van de bouwwerken die te maken hadden met de NATO bunker uit de jaren 50-90. Daarmee heeft deze groeve een zeer waardevol historisch verhaal te vertellen dat perfect aansluit bij de naastgelegen Boschberg.

De groeve is groter dan ik verwacht had en loopt diep door onder Nederlands grondgebied, halverwege de groeve is de grens België-Nederland.

De ondergrondse gangen laten ook diverse verschillende ontginningssystemen zien waardoor mooie ondergrondse landschappen ontstaan. Er zijn geen vlemuizen aangetroffen in de groeve.

De groeve zal binnenkort op veiligheid en stabiliteit gecontroleerd worden waarna met de gemeente Riemst over toegang gesproken kan worden. Op dit moment laten we daarom even nog geen bezoekers toe. Wij hebben goede hoop dat dit een goed te bezoeken groeve is.

Met dank aan allen die meegeholpen hebben: Stefan Jerzykowski, Horry Geraerds, Marc Dreesens, Pierre Penders, John Penders, Hub Creuwels, Jan vd Bosch, Roel Rooijen, Lieve Gielen, Luck Walschot, Rene Haemers, Joep Orbons.

Boekenverkoop op SOK-avond

Kevin Amendt

Op een gegeven moment is de boekenkast aardig vol... eerste stap, de dubbele exemplaren eruit halen. Onderstaande boeken bied ik op de volgende SOK-avond te koop aan.

Mergel:

- Maastrichts silhouet

- Nr. 1: Fort St. Pieter (ongewijzigde herdruk, november 1986). [5 euro]
- Nr. 5: St. Pietersberg (derde ongewijzigde herdruk, juli 1993). [5 euro]
- OnderArts (2008). Kunst in de Valkenburgse mergelgroeven. [8 euro]
- Fons Leunissen, De plaets waer Gij staet is heilig (2007). Het boek over de onderaardse kapellen. [ivm zeldzaamheid verkoop en prijs nader te bepalen]
- Peter Jennekens, De Grote Berg, zijn ingangen en de bijbehorende stelsels (2016). [15 euro]
- Jacquo Silvertant, Vreigele bie de bök (1996). Valkenburg in de tweede helft van de negentiende eeuw. Opkomst toerisme en spanningen met de blokbrekers. [7 euro]
- Publicaties der Wetenschappelijke Belgisch-Nederlandse commissie voor de bescherming van de Sint-Pietersberg, nr. 5, De Zwerfstenen van Caestert (1960). [2 euro]
- De Sint-Pietersberg, een intercultureel erfgoed. Met onder andere vertaling tekst Caumertin. [12 euro]
- Jacquo Silvertant, Codenaam Seehahn (2011). Geschiedenis van de Duitse onderaardse oorlogsfabrieken in Valkenburg aan de Geul. [10 euro]
- Rik Valkenburg, Ondergronds verzet. Maastricht in oorlogstijd. Met het verhaal van Willem van Schaik. [10 euro]
- Brochure Valkenburgervuursteen, hoeksteen van cultuur. [gratis]
- Folder De ENCI-groeve, de natuur van een verborgen vallei. [gratis]
- Boekje behorende bij tentoonstelling NHMM: Darwin, Cuvier, et le Grand Animal de Maestricht. [gratis]
- Boekje NHMM: Resten uit de Krijtzee. [gratis]
- Boekje behorende bij Ondergronds Kerkenpad 2009. [gratis]

Overige met mergel:

- De calepin van oud Sint Pieter (deel 1). [4 euro]
- De calepin II van oud Sint Pieter (deel 2). [4 euro]
- H.W.A. Lemmerling, Oet vreuger jaore, deel 2. Volksleven en volkscultuur in en om het mergelland (1978). Deel over kalkovens. [2 euro]

- Archeologische routes in Nederland 40: Valkenburg aan de Geul. Wandelen door de geschiedenis in het landschap (2003). Onder andere met mergelgroeven, mergelwanden, vuursteenmijnen. [4 euro]
- Jaarboek Maastricht 1987. Stukje over veiligheid mergelgrotten en de instorting in de Zonneberg bij het maken van de doorgang naar Slavante. [gratis]
- Uit en thuis boek van Stichting het Limburgs Landschap. Algemene info en over de gebieden die door Limburgs Landschap worden beheerd. Ook over krijttijd geologie en mergelgroeven (2011). [gratis]
- Ronald van Ham. Vier vrienden en het geheim van de dobbelaar op Lichtenberg. Kinderboek. [gratis]

Als je niet aanwezig kunt zijn op de SOK-avond kun je mij altijd mailen of titels nog beschikbaar zijn: *kevinamendt@gmail.com*

Vuursteen

Henri Ceha

Vuursteen, kwarts, chalcedoon, opaal, flint, chert, silex, hoornsteen en wellicht nog een dozijn andere namen zijn allemaal, soms enigszins verontreinigde, silicium oxyden, SiO₂.

Wellicht het meest algemeen voorkomend bestanddeel van de gesteenten van onze aarde.

In de ondergrondse en ook bovengrondse kalksteen groeven hebben wij vrijwel altijd te maken met wat algemeen in deze contreien vuursteen wordt genoemd.

De kennis van geologie laat nog wel iets te wensen over bij de SOKkers en daarom, wellicht bij velen al bekend, een verhaaltje over vuursteen.

Ik heb het niet zelf geschreven maar vond het in mijn papieren doolhof, zonder naam van de schrijver.

Vuursteen is een gesteente dat op veel plaatsen over de hele wereld gevonden

wordt, maar toch zeldzaam is. Vuursteen is opgebouwd uit kwartskristalletjes die zo klein zijn dat het materiaal de eigenschappen heeft van glas. Het materiaal is zeer sterk doch heeft een brosse breuk met een ringvormig breukpatroon (Fr. Cassure conchoïdale). Vuursteen kan zeer veel kleuren en kleurschakeringen hebben, van helemaal doorzichtig tot wit, geel, bruin, rood en zwart. Afhankelijk van de verontreinigingen die in de kristalletjes zijn opgeslagen. Als vuursteen lang aan de oppervlakte ligt krijgt de buitenkant een andere kleur, die we windlak of patina noemen.

Vuursteen kan heel veel verschillende vormen hebben, afhankelijk van de manier waarop het is gegroeid. Het ontstaat dicht onder de zeebodem. Voor de typische buisvormige vuursteen hebben we een goed beeld voor de groei ervan. Twee soorten diertjes spelen daarbij een rol. Het ene soort, plankton genaamd, heeft kalkpantserdier. Als plankton sterft zakt het naar de zeebodem en vormt daar een dichte laag kalkslib. Kreeften zoeken in dat kalkslib naar algen en laten daarbij kruipgangetjes achter. De tweede soort dieren zijn sponzen en wieren, die hebben geen kalk- maar een kiezelpantserdier. Als die dieren sterven lost hun pantserdier in het zeewater op en dat kiezelrijke water stroomt in en om die kreeftengangen. Net rondom die kreeftengangen slaat het kiezel weer neer en in wezen heeft zich nu het vuursteen gevormd.

Daarom vind je van die typische vuursteenbuizen in allerlei vormen. Ze worden wel eens onterecht aangezien voor fossiele boomstammetjes of hertengeweien. De naam vuursteen doet vermoeden dat met het materiaal vuur gemaakt kan worden. Er is een weid verbreid misverstand dat vuur kan worden gemaakt door twee vuurstenen tegen elkaar te slaan. Dan ontstaan wel vonken , maar die zijn kortstondig van aard. Vuur maakt men door ijzerhoudende ertsen als pyriet of markasiet met vuursteen te bewerken en de vonken op te vangen in licht brandbaar materiaal. De eigenschap van vuursteen die men dan gebruikt is de grote hardheid. Eigenlijk is dat de belangrijkste reden dat de prehistorische mens vuursteen heeft gebruikt. Deze wist de glasachtig brekende vuursteen

zo kunstig te bewerken dat er scherpe messen, pijlpunten, hakken en andere werktuigen van konden worden gemaakt in een tijd dat de mens aangewezen was op geschikte natuurlijke materialen.

Daarom was vuursteen voor de prehistorische mens belangrijker dan goud. En als we bedenken dat 300 jaar geleden nog 75% van de mensheid leefde zoals in de prehistorie....

Het bovenstaande is natuurlijk lang niet alles wat er over vuursteen te schrijven is en wat nog ontdekt moet worden. Er komt dus nog een vervolg hierop.

Onderzoeksvorstel ondergronds cretaceous ! (2)

(1 in SOK-Info 187)

Henri Ceha

Als je al krantenlezend binnen enige minuten leest :”Fake it , till you make it “ en ook:

“Wees niet bang om langzaam te vorderen, vrees alleen stilstand“, dan weet je weer dat er nog iets te doen staat.

1. Naam van het project. Voorlopige naam van het project; kan nog veranderd worden door het bestuur : DIGSPB. Betekenis : Digitaal Sint PietersBerg.
Maar ook : Graaf, Begrijp, Ontdek Sint PietersBerg. (Engels : to dig = graven)
2. Organisatie . Bij gebrek aan iets beters of iets originelers zal het project opgezet worden als een onderneming met bestuur en medewerkers.
3. Voorlopige planning is dat het project een aanvang zal nemen tussen nu en 1 juli 2020.
4. Tussen nu en 1 juli zal het werk voornamelijk bestaan in het invullen van de nog tamelijk schematische werkzaamheden, het ronselen van medewerkers en het finaleren van de financiering. Het voorstel is uitgegaan naar een potentiële financier, nog niet afgewezen, maar wachtend op meer invulling, in beraad gehouden. T.z.t. zal ieder detail hierover

gepubliceerd worden.

5. Invulling van bestuursfuncties. De hoofdman “directeur”, mag ook CEO, Chief Executive Officer genoemd worden, is gevonden.

Volgende is CFO

en “bedrijfsleider”. Het wachten is op sollicitaties van medewerkers.

Bijval, enthousiasme,

goede wil. Het lijkt niet uitgesloten dat er ook vaste, betaalde

medewerkers moeten komen

gezien de enormiteit van het project. Dat zal een andere financiering

vergen.

6. Een huis, schuur, werkplaats wordt gezocht in omgeving kerk St.Pieter op de berg.

Gaarne suggesties, voorstellen hiervoor.

Email adres van project DIGSPB : *ADSL551734@telfort.nl*

P.S. Wegens mijn reeds tamelijk gevorderde leeftijd zal ik en kan ik geen functies voor dit project op mij nemen. Voor zover gewenst zal ik mijn best doen als eventuele adviseur.

De eikelmuis

Jo Houben

De afgelopen periode heb ik met 6 wildcamera's de groeven ingangen in Bemelen geobserveerd. De eikelmuis is een nachtdier. De opnames van de wildcamera zijn dan ook infra rood videobeelden of foto's. Toegang tot de groeven zelf was niet toegestaan door het Limburgs Landschap die ze beheert.

De eikelmuis is in Nederland zeer zeldzaam. Alleen in het Savelsbos is een kleine populatie van enkele tientallen nog aanwezig. Toen in 2017 in Rijswijk een volkstuincomplex moest wijken voor nieuwbouw bleken er eikelmuisen te wonen. Naar men aanneemt zijn ze ooit met (vakantie)transport meegekomen uit zuidelijke landen. Ze werden gevangen en overgebracht naar Gaiazoo in Kerkrade in afwachting van hoe nu verder. Om genetische problemen te voorkomen met de dieren in het Savelsbos besloot men ze uit te zetten in Bemelen. Een plek waarvan men weet dat ze er in het verleden hebben

gezet. Zo ben ik bij de monitoring betrokken geraakt. De Zoogdiervereniging doet er alles aan de dieren weer een plek te geven, samen met het Limburgs Landschap, IKL en plaatselijke vrijwilligers als Piet Hein Pelser en ondergetekende van de Vogelwerkgroep Bemelen.

UWinstan

P 03.10.2019 23:34:22 ●05 008°C 046°F 1008

Van een artikel uit 1984 van Van Westreenen in het Natuurhistorisch Maandblad is bekend dat de eikelmuis zich ophoudt in de groeven. Interessant leek het me te kijken of ze ook nu weer de groeves zouden opzoeken. De opnames laten dat inderdaad zien. Daarnaast zien we een grote variëteit van andere dieren, dieren die ook wel een eikelmuis lusten als vos, marter, katten en uilen (waaronder een kerkuil). Ook vogels als winterkoninkje, lijster en vlaamse gaai kwamen in beeld. Een das en een konijn waren ook nieuwsgierig. Buiten waren regelmatig (muur)hagedissen te zien. Er vertoont zich van alles in de ogenschijnlijk verlaten groeven ingangen. Dag en nacht.

De eikelmuis is familie van de zevenslapers. Net als relmuizen en hazelmuizen. Ze zijn twee tot driemaal zo groot als een gewone muis. Ze zijn echter geen familie van de muis. Heel kenmerkend is het gezichtsmaskertje en

de pluimstaart. In Duitsland heet hij de Gartenschläfer. Wiki noemt ze ook Tuinslaper. In de naam zit de biotoop al opgesloten. Jammer is dat door ons tuinbeheer en de afvoer van groenmateriaal naar het milieupark, een wezenlijk deel van de voedselketen is weggeknipt. Minder bodemleven, minder insecten, minder vogels en minder....

De eikelmuisen houden een winterslaap van maanden. Van oktober tot april. Voeden zich hoofdzakelijk met dierlijke eiwitten als slakken en bodeminsecten, etc. In de oogsttijd van het fruit zijn ze liefhebbers van bessen en noten, maar ook appels, waardoor ze in de volksmond de naam “fruitdiefje” kregen. Deze periode gebruiken ze om op te vetten zodat ze de winter slapend door kunnen komen. Het zijn hele goede klimmers. Nesten worden vaak gevonden in holle bomen. Voor de winter zoeken ze een vorstvrije plek op. Het zijn dieren die ‘s nachts actief zijn. Overdag slapen ze, net als onze kat.

Wat me persoonlijk ging opvallen is het opgeruimde karakter van de groeven ingangen. Een zeer gevaarlijk terrein om door te gaan met zoveel predatoren die op je loeren. Dit speelt ook in de omgeving en is misschien ook wel de oorzaak van het verdwijnen van de eikelmuis. Alle schuilplekken zijn

nagenoeg verdwenen, de manische drang naar orde en netheid van ons mensen maakt overleven voor hen bijzonder moeilijk.

Voor de berglopers en de vleermuistellers kan het interessant zijn te letten op de bewoningskenmerken van de eikelmuis in de groeves. Misschien verwacht men ze niet zo gauw. Spleten en holtes op ooghoogte en hoger zouden ze geschikt vinden om te slapen. Bewoonde nestkasten worden altijd gekenmerkt door grote hoeveelheden mos. Soms tot het randje gevuld. De hoekjes worden als toilet gebruikt....(spoorzoeken: poep heeft het formaat van ongekookte

macaroniboogjes” , zwart van kleur en nagenoeg reukloos)

Wakker maken tijdens de winterslaap kan levensbedreigend zijn. Net als bij vleermuizen. Daar is hun vetreserve niet op berekend.

Melding maken zou onze kennis verbreden. De Zoogdiervereniging heeft Ellen van Norren als projectleidster. Het IKL heeft Anke Brouns als Eikelmuis- en Hazelmuis coördinatrice aangesteld.

Zelf zou ik het ook graag horen: Jo Houben, Bemelen jgm.houben@home.nl
Ellen.vannorren@zoogdiervereniging.nl a.brouns@ikl-limburg.nl

Wishful thinking, of toch niet ?

Jacques Konings

Al enige tijd ben ik samen met mijn goede vriend en bergmaat Rob Heckers bezig met het maken van een inventarisering van blokbreker-gerelateerde opschriften in de groeve Zonneberg te Maastricht. Het gros van deze opschriften bestaat uit zogenaamde “telramen”, een ingekraste of geschreven notitie op de wanden. (Hierbij is het overigens nog niet helemaal duidelijk waar deze notities precies voor staan)

Soms komen we teksten tegen waarvan we zouden *willen* dat ze blokbreker-gerelateerd zijn, maar dat niet zeker weten!

Namen van blokbrekers, exploitanten en/of eigendoms-tekens blijken immers zeldzaam voor te komen bij ons onderzoek.

Dan is er dit opschrift uit 1557 . . .

“Bedenck uwe teyt daer ghy in zyt”

Een juweel van een laat Middeleeuws /Vroegmodern opschrift in rood krijt met een nogal filosofische tekst.

Vrij vertaald zou dat nu zijn: “Sta eens stil bij de tijd waarin je leeft”.

Mooie uitspraak dus, maar niet helemaal waar we naar op zoek zijn.

Een **hexagram** bij het opschrift is, mogelijk, de link is naar het steenhouwersgilde (steenbrekers) of in ons geval de blokbrekers, of meer nog de mergel-exploitanten.

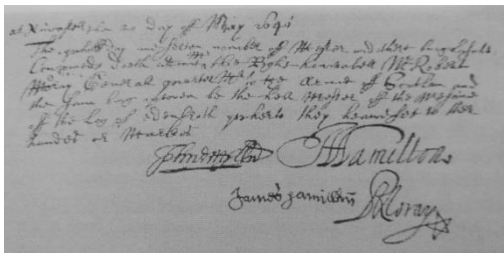
Hexagram

Een hexagram is een zespuntige ster-veelhoek, bestaande uit twee in elkaar geschoven driehoeken.

Dit symbool is beter bekend als de davidster, die bij de huidige generatie weer beter bekend is als de Jodenster uit de 2de Wereldoorlog.

Dit hexagram wordt ook als symbool gebruikt bij de vrijmetselaars, waarvan we weten dat een groot deel van de *middeleeuwse gilden* zich mee bezig hielden. Al in 1404 wordt er in een raadsbesluit te Maastricht melding gemaakt van het bestaan van een zogenaamde loge, een plaats waar vrijmetselaars bijeen komen. Ene Clous van Laufeld beheert in de Grote Staat een herberg genaamd De Wentmoilen, ook wel De Wintmolen genaamd.

Dit pand komt ook al voor op de stadsplattegrond die de kanunnik Simon de Bellomonte in 1587 heeft geschetst.

een deel van de toelatings-akte van Sir Robert Moray

Een hexagram of pentagram werd vaak toegevoegd aan stukken van of over de vrijmetselarij, zoals hier een deel van de toelatings-akte van Sir Robert Moray.

Deze Moray, een bekende aanhanger van de vrijmetselarij, verbleef enige tijd in Maastricht en werd er zelfs benoemd tot ereburger.

In diverse artikelen vind ik o.a.:

“In de Middeleeuwen begint de mythische voorgeschiedenis van de speculatieve vrijmetselarij zich te vermengen met de objectieve geschiedenis van de operatieve vrijmetselarij. Een historische continuïteit wordt vooropgesteld. De middeleeuwse gilden van bouwvakkers en metselaars

zouden stap voor stap omgevormd zijn tot filosofische clubjes voor de burgerij en de adel. Hierbij wordt verwezen naar gelijkaardige instituties in Frankrijk, zoals de *Compagnonnage* en Duitsland, zoals de *Steinmetzen*.”

Dàt kan natuurlijk wel eens de link zijn tussen dit opschrift en het blok- en/of steenbrekersgilde wat er in die tijd was.

We mogen aannemen dat de ‘gewone’ arbeider cq blokbreker dit niet op de muur geschreven zal hebben. Het dateert echter wel uit de tijd dat grondbezitter en ontginner Peter Stas hier mergel heeft gewonnen.

Uit onderzoek van Peter Jennekens en Rob Habets (SOK- Mededelingen 60, blz.40) blijkt dat Peter en Jan Stas in het jaar 1553 zijn ingeschreven in het metselaars ambacht en zodoende lid waren van het gilde der metselaars, waaronder ook de handelaren in (mergel)stenen vielen.

Het huismerk van de mergel-exploitant Stas kan men dicht in de buurt van ons opschrift een aantal keren terugvinden. Deze Peter en Jan Stas waren dus mannen met een bepaalde status en ook in hun kringen zullen er wellicht personen zijn geweest met verlichte ideeën en/of opvattingen.

Helaas staat er geen naam bij het opschrift en zullen we dus nooit zekerheid hebben over de juistheid van mijn theorie.

Toch wishful thinking?

Jammer is natuurlijk wel dat dit opschrift ontsiert is door een groot cijfer dat er doorheen gekalkt is.

Ik kan me voorstellen dat de schrijver van het cijfer totaal geen benul had van de tekst op de wand. Hoogstwaarschijnlijk stamt het uit de 2de Wereldoorlog, toen een gedeelte van de groeve ingericht werd als schuilgelegenheid voor de bewoners van Maastricht-West en er vervolgens een vak of zo moest worden aangegeven.

Weer een gevalletje “*onwetend kan men niet zondigen*”, maar evengoed wèl jammer.

Het opschrift werd ontcijferd door John Hageman en Rob Heckers, die ook de foto maakte.

Kevin Amendt zette me op het spoor van de gilden.

De feiten over het hexagram en de vrijmetselaars komen van Wikipedia.

De afbeelding van de akte over Sir Robert Moray is uit het boek *Vrijmetselarij in Maastricht* van Gerard Dielemans.

Peter Jennekens en Rob Habets: *Diverse mergeexploitanten in een groot deel van de St.Pietersberg in de 16de eeuw*, SOK- Mededelingen 60.

6 oktober: De SOK/VSS stand op de Erfgoedjaarmarkt in Bilzen

Heidegroeve Plenkertstraat ‘Unlocked’

Johan de Jong

Zo tegen de tijd dat Valkenburg ‘75 jaar bevrijding’ viert kun je niet om de vele lezingen, tentoonstellingen en thema rondleidingen in de verschillende mergelgroeves heen.

Ook Museum Romeinse Katakomben doet mee met ‘Unlocked’, een thema rondleiding die de rol van de Heidegroeve in de 2^e wereldoorlog belicht. Jacquo Silvertant, een van de initiatiefnemers, vraagt mij hierin een rol te vervullen als gids. Ik neem de uitnodiging graag aan, o.a. vanuit de gedachte wat meer over de oorlog in het mergelstadje te weten te komen. Daarnaast, daar ben ik ook eerlijk in, is er wellicht een mogelijkheid om in de normaliter niet toegankelijke Heidegroeve te kunnen komen.

Erg toevallig, kort ervoor was ik er nog geweest, samen met Jacquo Silvertant en Wiel Felder van de Gemeente Valkenburg. We waren er t.b.v. een filmopname van L1 over het gebruik van de groeve in de oorlog en waarin ik

een figuranten rol had. De Heidegroeve is deels in eigendom bij de Gemeente Valkenburg, een ander deel is van de Stichting Romeinse Katakomben. Om de thema rondleiding naar behoren voor te bereiden krijgen alle gidsen een door Jacquo opgestelde tekst toegestuurd. Hij doet zelf de try-out, waarbij wij als gidsen de gebunkerde ventilatie- en transformatorschachten in het Polferbos bezoeken en via de oorspronkelijke entree van de Katakomben, het Cuypershuisje, de groeve in gaan.

De bouw van de Katakomben is gestart in 1909 en reeds in 1910 werd het eerste deel geopend. Een groot deel bestaat uit de oorspronkelijke gangen van de Heidegroeve, enkele kleinere ruimten van de Katakomben zijn van daaruit uitgehouwen.

De ontginning van de relatief jonge Heidegroeve startte net na 1800 en moest dienen als opslagplaats voor kruisfabriek de Polfermolen die op een terrein aan de Plenkertstraat lag en waar later de Leeuwbrouwerij gevestigd werd. Al tijdens de bouw bleek de groeve onstabiel en stortten delen reeds spontaan in. Het deel dat restte en waar door de Duitsers de fabriek werd ingericht, is verstevigd met extra muren en beton. (In 1988, stortte nog een deel in, dit als gevolg van een instorting die plaats had in de Gemeentegroeve die deels onder de Heidegroeve door loopt.)

In de Heidegroeve waren water en elektra, doucheruimten, toiletten, kantoren, machine- en productieruimten. Vanwege de beperkte ruimte in de groeve werden onderdelen, vooraf aan de fabricage, tijdelijk opgeslagen in de Roebroekgroeve aan de Daelhemmerweg. Het ketelhuis dat boven op de Cauberg stond en later nog dienst deed als restaurant (nu verdwenen) zorgde voor een aangenaam werkklimaat in de groeve.

De grote verwarmingsketels zijn later verhuisd naar het voormalige Jezuïetenklooster, later Reichsschule, aan de Kloosterweg in Valkenburg. In een aparte ruimte stonden generatoren en transformatoren om de groeve bij een eventuele stroomuitval draaiende te houden.

Voor de inrichting van de expositie in zowel de Katakomben loop ik in en uit en steek waar mogelijk de handen uit de mouwen. Al snel kom ik daarbij ook in de Heidegroeve. Net achter de in de scheidingsmuur gemaakte kijkgangen ligt behoorlijk wat afval van de champignonwekerij die hier na de oorlog gevestigd was. Veel mergelpuin met tempex en de bekende blauwe bakjes geven een slordig beeld, we laden het op en kruien het naar de nissen die wat verderop op de hoofdgang uitkomen.

Vanaf begin oktober sta ik ingeroosterd om de rondleiding 'Unlocked' te gidsen, verder zal ik, afhankelijk van de bezoekers aantallen, op afroep beschikbaar zijn.

Ik bereid me voor door veel lezingen over de oorlogsperiode in Valkenburg te bezoeken, er veel over te lezen en tevens de aangeleverde tekst niet alleen van buiten te leren maar probeer de gebeurtenissen ook te plaatsen en begrijpen. Zo kom ik erachter hoe belangrijk het strategisch gelegen Valkenburg en de Heidegroeve in het hele verhaal zijn en er veel meer heeft plaats gevonden dan algemeen bekend is.

Zoals al gemeld is de eerste aanzet voor de groeve gemaakt t.b.v. de opslag van buskruit, pas later, met tussenpozen tot 1930 toe, is de groeve steeds ontgonnen.

Op 28 januari 1943 wordt een vergunning afgegeven voor de Duitse oorlogsfabriek en in maart start de bouw er van. Volproductie zou na vier maanden mogelijk zijn maar het is onzeker of dat ook gehaald is. De groeve is ingericht voor de productie van zend- en ontvangst apparatuur voor een experimenteel type bommenwerper, de Junker 388. De motoren die de propellers van deze bommenwerper aandreven konden met weinig zuurstof

toe, daardoor kon dit type extreem hoog (tot 30km) vliegen en zo buiten het luchtafweergeschut en andere aanvallen van de geallieerden blijven. In de hoge ijle lucht was de actieradius bovendien zeer groot, zodat de Amerikaanse oostkust genaderd kon worden.

Zodra de Duitse bezetter in de gaten kreeg dat er geen redding meer aan was vluchtten zij met al hun spullen uit de groeve. Na de bevrijding van Luik, 6 september, wisten de Valkenburgers dat de oorlog niet lang meer zou duren en namen zij hun intrek in de groeve. Hier zijn zij veilig voor de heftige en smerige gevechten die gaan volgen. Vanwege de aanwezigheid van water en elektra wordt in de groeve ook de vroedvrouw van Valkenburg gehuisvest en er worden inderdaad ook enkele kinderen geboren.

Pas wanneer op 16 september de bevrijding van het centrum een feit is, aan de noordzijde van het mergelstadje wordt dan nog serieus gestreden, komen de bewoners voorzichtig de groeve uit.

Na het verlaten van de groeve doet deze nog dienst als opslag van medicamenten en geneeskundige materialen (dekens, brancards e.d.) en heeft van daar uit de bevoorrading plaats van de veldhospitalen in de buurt van de frontlinies. Na de heftige verliezen in o.a. het Ardennenoffensief en de strijd om de Siegfriedlinie zijn in de Heidegroeve nog honderden plunjebalen met daarin ook persoonlijke spullen (foto's, rozenkransen, aantekeningen e.d.) van gesneuvelde soldaten bewaard.

Na de oorlog is de Heidegroeve, tot 1987, in gebruik genomen als champignon- en wormenkwekerij. Een stille wens is om in een deel van de Heidegroeve een permanente expositie over de 2^e wereldoorlog in te richten. In zijn openingstoespraak haalt Joris Diepen (nazaat van Jan en Karel Diepen, oprichters van de Katakomben) in het bijzijn van de burgemeester en wethouders die wens nog eens aan. Wet -en regelgeving zijn hierin 'lastige' factoren die het afgeven van de benodigde vergunningen vertragen. Denk hierbij alleen maar eens aan stabiliteitsonderzoeken en natuurwetgeving. Tot die tijd is de Heidegroeve onveilig en zal vooralsnog het domein van de overwinterende vleermuizen zijn.

Bronnen:

Diverse lezingen en gidsentekst, cultuurhistoricus J. Silvertant

Blitzkrieg, J. Silvertant

Under an orange coloured sky, J. Silvertant en Tom Alessie
Mergel gebroken, L. Walschot

Historische en Heemkundige Studies in en rond het Geuldal, het ontstaan van de Romeinse Katakomben in Valkenburg, jaarboek 2010, Paul Post
SOK-Mededelingen 18, artikel "met de moed der wanhoop", J. Silvertant en meerdere internetsites|.

Met dank aan J. Silvertant en medewerkers Museum Romeinse Katakomben.

In de voetsporen van Eugène Devue, op zoek naar de schuilplaats van Marguerite HonHon

Johan de Jong

7 januari 2019;

Steeds op zoek naar voor mij nog onbekende groeves kwam ik in het boek ‘Au Pays du Tuffeau’ van Eugène Devue een interessante passage tegen over een familie die in Glons (Glaaien) een mergelgroeve exploiteerde. (pag. 84-85)

In dit artikel probeer ik in de voetsporen van de schrijver te treden en zijn speurtocht naar de groeve te herleiden.

Het gaat hier om de Joodse familie Berheim.

De familie doet een poging om op de plek waar ook in de Middeleeuwen reeds uitgestrekte wijngaarden lagen een nieuwe wijngaard op te zetten. (afbeeldingen a) Helaas mislukt dit en komt deze familie op het idee dan maar een mergelgroeve te gaan exploiteren.

Dat klinkt ook al interessant en een zoektocht waardig, dus, met heel wat moeite en hulp van Google translate, vertaalde ik het artikel en reed met een uitgeprint A4'tje met tekst naar Glons, uiteraard in de hoop restanten van de dagbouw-groeve te vinden.

13 februari 2019

Ik begin mijn zoektocht naar de plek waar zowel de wijngaard en later de dagbouw-groeve geëxploiteerd zouden zijn.

Aanknopingspunten zijn de Rue de Long Thier en een cementfabriek die daar volgens het boek in de buurt moet liggen.

Al snel is die straat gevonden en loop ik de steile Rue de Long Thier naar boven. Links van de weg een zwaar afgeschermd terrein, achter het hek bevindt zich een militair domein. Op internet vind ik dat zich hier ondergronds een groot netwerk van pompstations, pijpleidingen en kerosine reservoirs bevindt en geheel door een particulier bedrijf, maar wel ten gunste van de NATO, gerund wordt. De in het boek vermelde cementfabriek die ook in de buurt moet liggen, vind ik helaas niet.

De Rue de Long Thier is trouwens een zijstraat van de Rue sous la Vigne, wellicht een verwijzing naar de middeleeuwse wijngaarden... Aan de Rue sous la Vigne vind ik op nummer 21A bovendien nog de ‘Taverne les Vignes’.

afb. a, plaats wijngaard 1864 afb a, situatie 1833

Het ten gunste van de NATO aangelegde domein dat ik eerder noemde bevindt zich grotendeels op een zuidwaarts gerichte helling, een prima plek voor een wijngaard dus. Bovenaan in de helling, ter hoogte van de entree van de militaire basis, meen ik toch echt een depressie met dagzomende mergel te zien, een restant van de dagbouwgroeve?

Volgens het boek is er door alle activiteiten ter plaatse niets meer van die groeve te vinden maar toch.....

Ik vervolg mijn tijdreis en kom aan het eind van de dertiger jaren. De Joodse familie Berheim verkoopt na wederom een mislukte poging om het hoofd boven water te houden hun bovenaan de helling gelegen grond aan de familie HonHon.

Vanwege de naderende oorlog wordt de door die familie aangekochte grond echter al snel door de staat onteigend en ingericht voor militaire doeleinden. De familie koopt vervolgens onder aan de heuvel gelegen gronden en bouwt er een villa met de naam 'Villa des Avettes'. Ook de familie HonHon bereidt zich voor op de oorlog en bouwt volgens het boek "een hoefijzervormige schuilkelder met meerdere kamers" in de flank van de berg. Er zouden meerdere kamers en wel 10 slaapplekken zijn. Het boek vertelt verder: "De banken zijn uitgehouwen in mergel en voorzien van een laag stro". Dat wil ik zien, maar dan tijdens een volgend bezoek.

Thuis nog eens google translate opgestart en zie al snel dat ik een foute vertaling gemaakt had, de cimiterie waar ik op had gezocht moest cimetière zijn, een kerkhof. (wat een enkele letter al een verschil kan maken)

De villa van de fam. HonHon, genaamd 'Villa des Avettes' (villa van de bijtjes, afbeelding b) zou volgens het boek op de plaats hebben gestaan waar zich 'VanBrabant Pneus' gevestigd heeft. (Rue du Croupet 47, 4690 Boirs)

6 maart 2019

Dat perceel is snel gevonden, boven de deur van de voorgevel zie ik het jaartal '1900' aangebracht, ben ik hier dan wel op het juiste adres? De woning zou immers van latere datum moeten zijn en de schuilplaats zou net voor de naderende oorlog ('38-'39?) zijn uitgehouwen.

Achter het langgerekte perceel ligt een bosje dat, zo blijkt, ook weer op militair terrein ligt. En nu? Ik maak een omtrekkende beweging, loop naast huisnummer 131 de Rue Thier au Moulin in. Het pad gaat steil berg- opwaarts en komt uit op een natuurterrein dat beheert wordt door, zo zegt het aanwezige infobord, natuurvereniging Natagora. Legaal dus loop ik genietend van de ontluikende voorjaarsflora richting het bosje dat zich op militair bevindt. Het ziet er verwaarloosd uit en ik heb niet de indruk dat er zich hier belangrijke militaire zaken afspelen, maar stap toch maar niet de afrastering over. Vanaf hier is er trouwens ook niets van dagzomende mergel o.i.d. zichtbaar.

03 mei 2019

Inmiddels heb ik een leuk contact opgebouwd met Katrijn Lekens van de Gemeente Bassenge. Katrijn bemant (bevrouwt) het informatiecentrum van de Gemeente Bassenge en hielp me al vaker bij mijn speurtochten naar in Eugène Devue's boek genoemde groeves.

Katrijn mailt me vandaag dat de bandenhandel voorheen op een andere plaats gevestigd was en verhaalt van een ter plaatse aanwezige villa....., gedetailleerd en met plattegrond krijg ik van haar een locatie door.

Met deze aanwijzing ben ik dan eerst maar met de eigenaar van de bandenhandel 'VanBrabant Pneus' gaan praten; hij vertelt me dat de bandenhandel enkele jaren terug inderdaad verhuist is en ik op de verkeerde plek aan het zoeken ben. Hij wijst me in een voor mij onbegrijpbaar Frans en wat Engels naar de plek waar de bandenhandel voorheen gevestigd was. In de gevel zou zich zelfs nog de naam van de villa 'Villa des Avettes' bevinden.

Afb.b, gevel Villa des Avettes

Ik loop vanaf de Rue de Croupet tot nog ver voorbij de kruising met het kruisbeeld. Ter hoogte van de kruising staan op dat moment enkele marktkeuzers die er verse groenten verkopen. Aan een van de kramen hangt een bord waarop met krijt geschreven staat dat zijn aangeboden

champignons uit de groeve van Wonck komen. Waarschijnlijk ben ik hier al veel te ver van de juiste plaats vandaan, dan toch maar weer terug gaan lopen en plots valt mijn oog op een gevel met inderdaad de naam van de gezochte villa. In mijn fantasie was de villa veel imposanter. Ondanks dat dan toch een doorbraakje in de speurtocht.

Meer dan de villa met aangebouwde werkplaats (waar voorheen bandenhandel ‘VanBrabant Pneus’ gevestigd was) is er niet zichtbaar. Achter de villa ligt het militaire complex waarop zich dan de schuilplaats zou moeten bevinden.

Mijn laatste en gewaagde poging is om het militair terrein op te komen. Met mijn ID en het ingescande artikel uit het boek in de hand sta ik voor het streng beveiligde complex en bel aan. Een alleen Frans sprekende man verbindt me wat later vriendelijk door met een Vlaamse collega. Nogmaals doe ik via de intercom bij de bel mijn verhaal en hij zegt enthousiast: “Ik kom wel even naar beneden”.

De man verschijnt even later aan de poort en ik laat hem mijn vertaalde A4'tje lezen. Hij begrijpt het verhaal, maar vertelt me dat als er zich nog een groeve of schuilplaats op het terrein zou bevinden hij dat toch zeker zou weten. Volgens hem is met de aanleg van de kerosine reservoirs de hele helling ondermijnd en voorzien van stalen tanks en pijpleidingen. Vervolgens wijst hij me nog op de aanwezige groeves/bergplaatsen achter de tuinen aan de Rue de Visé in Sluizen, maar die kennen we natuurlijk allemaal wel. (o.a. groeve Leonard)

De man vindt het artikel reuze interessant, bedoelt het goed, begrijpt mijn intensies en ik geloof bijna dat hij meer weet dan Eugène Duvue, de schrijver van het boek.

Van het militaire domein betreden en zelf gaan zoeken kan volgens de man geen sprake zijn.

Volgens het boek zou de hoefijzer vormige schuilplaats nog steeds aanwezig zijn, maar vanwege de ligging op militair terrein niet te bezoeken. De ter plaatse aangesproken bewaker zegt dat alles met de aanleg van de kerosine reservoirs verdwenen is, hoe het ook zij, het zij zo.

Een volgende en laatste stap dan, ik zoek op internet naar de in het boek genoemde Marguerite HonHon, dochter van de familie. (afbeelding c) Zij is nl., zo veronderstel ik althans, degene die haar herinneringen aan Eugène Devue, de schrijver van het boek, heeft toevertrouwd. Helaas loopt dit spoor

letterlijk dood, Marguerite is op 9 oktober 2015 op 92 jarige leeftijd overleden.

Afb.c, Marguerite HonHon

14-05-2019

Opgeven is steeds de laatste keuze, ik doe een schriftelijk verzoek, zowel in het Nederlands, als in een via google translate gemaakte vertaling en ga die persoonlijk bij het militair terrein afgeven. Nu maar

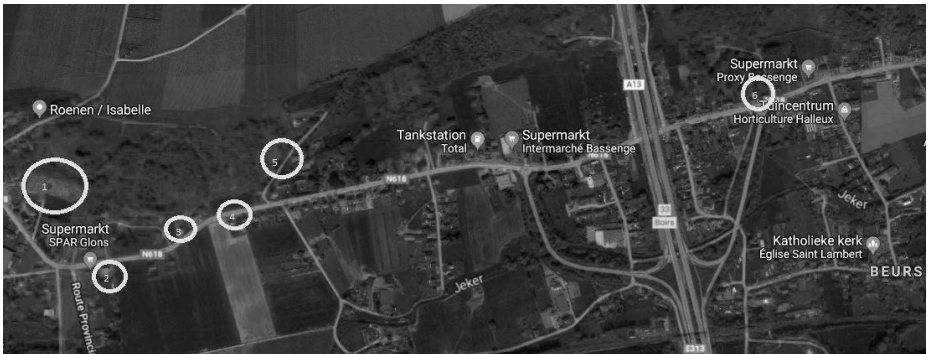
afwachten.

09-06-2019

Vier weken verder en geen enkele reactie, zelfs geen afwijzing op mijn verzoek mogen ontvangen.....

Eigenwijs als ik ben print ik nogmaals alles uit, vermeld dat ik lid ben van de SOK (dat moet toch indruk maken zou je zeggen) en ga dat deze week opnieuw in Glons afgeven en stuur de stukken tevens naar de defensieafdeling waaronder het complex valt.

Het is inmiddels juli geworden en heb wederom geen enkele reactie, zelfs geen afwijzing, op mijn verzoek om het terrein te mogen verkennen gekregen.

1, begraafplaats, 2, Taverne les Vignes, 3, Villa des Avettes, 4, Rue sous la Vigne, 5, Rue du Long Thier, 6, huidige locatie bandenhandel VanBrabant

Geheel vrijblijvend krijg ik van Katrijn nog de adres- en contact gegevens van de auteur van het boek Au Pays du Tuffeau. Zal ik hem nog eens bellen of mailen?

Natuurlijk, het verhaal zou immers vreemd eindigen zonder het verhaal bij de schrijver zelf te checken.

Ik bel Eugène, een aardige en behulpzame man. Helaas, ook de schrijver, Eugène Devue, is niet ter plaatse kunnen komen, het kerosine complex blijft voor iedere buitenstaander op slot. De schrijver reageert echter enthousiast wanneer ik naar de schuilplaats informeer en stelt met zekerheid te weten dat de schuilkamer nog bestaat. Naast Marguerite HonHon heeft Eugène ook met haar zoon, Jean-Marie Bastin, gesproken en het nog bestaan van de schuilplaats bevestigd gekregen!

Via Eugène kan ik ook hem ook nog benaderen, Jean-Marie vertelt me: “De schuilplaats is pas een paar jaar voor de oorlog van 1945 uitgegraven. Er bestaan dus geen oudere opschriften of tekeningen. De militairen laten absoluut geen bezoek toe. Zij zullen in ieder geval beweren dat de schuilplaats niet meer bestaat.”

De schuilplaats ligt op de plek die ik verwachtte, rechts achter de Villa des Avettes met de ingang(en) in een natuurlijke laagte. Helaas heb ik hem dus niet van nabij kunnen aanschouwen. Vanaf de weg en vanuit de villatuin is er vanwege het aanwezige struikgewas en glooiend terrein niets van de ingang(en) te zien.

Wat een speurtocht was dit weer, veel mooie plekjes in deze mergelrijke omgeving gevonden en met nog veel verborgen schuil- en voorraadkelders, een aanrader!

Voor de liefhebbers van de streek zijn er op het informatie centrum aan de Place Louis Piron 4B te Roclange-sur-Geer altijd interessante boekwerken en foldermateriaal over de streek te vinden. Het boek ‘Au Pays du Tuffeau’ is inmiddels uitverkocht.

Het overnemen van vertaalde stukjes oorspronkelijke tekst past binnen de regelgeving van het citaatrecht, zulks ter illustratie en ondersteuning van het verhaal.

Voor het oorspronkelijke verhaal zie het boek 'Au Pays du Tuffeau' van Eugène Devue, pagina 84-85.

Met dank aan:

Eugène Devue, schrijver van het boek Au Pays du Tuffeau,
Jean-Marie Bastin, zoon van Marguerite HonHon, voor het delen van
persoonlijke herinneringen,

Katrijn Lekens, informatie centrum van de Gemeente Bassenge voor haar
speurwerk,

Eigenaar 'VanBrabant Pneus' Rue du croupet 47 Glons, aanwijzingen Villa
des Avettes,

Patrick Semmeling, voor het beschikbaar stellen historisch kaartmateriaal.

*Foto: Bregt Groenendijk
(Roothergroeve)*

Fotocollectie Jan Spee

Patrick Semmeling

Om het toekomstige onderzoekers wat makkelijker te maken om beeldmateriaal te vinden, plaats ik hier de indexlijst van de prachtige fotocollectie van Jan Spee. Te bereiken via: <https://beeldbank.rhcl.nl/> Het kan soms wat lastig zijn om direct naar de juiste pagina te gaan van de betreffende groeve, individueel elk fotonummer ingeven is tevens erg omslachtig. Daarom een truc: verander in het website adres enkele malen het pagina nummer, totdat de juiste is bereikt.

Bijvoorbeeld de Grote Berg begint op paginanummer 440 (uitgaand van de standaardweergave met 12 foto's per pagina).

https://beeldbank.rhcl.nl/resultaten.php?nav_id=0-0&page=440

Noot: dit werkt pas na het selecteren van de collectie 'Jan Spee'.

<i>Stelsel</i>	<i>fotonummer</i>	<i>Pag.</i>
St. Pietersberg Noord (+ <i>Nekami</i>)	JS-00001 tm JS-01062	1
St. Pietersberg Zonneberg	JS-01063 tm JS-02769	73
<i>Kluiswoning Slavante, Greetje Blanckers</i>	JS-02770 tm JS-02793	210
St. Pietersberg Slavante (+ <i>Mingel</i>)	JS-02794 tm JS-03630	212
St. Pietersberg Zuid	JS-03630 tm JS-03731	282
Nieuwe Maarendal	JS-03731 tm JS-03859	290
Schark	JS-03859 tm JS-04111	301
Tombe en Duivelsgrot	JS-04112 tm JS-04117	322
Barakkenberg	JS-04118 tm JS-04219	322
Caestert (+ <i>Kasteelgroeve</i>)	JS-04220 tm JS-04651	331
Ternaaien-Boven	JS-04652 tm JS-04915	367
Ternaaien-Beneden	JS-04916 tm JS-05474	389
Roosburg-Koegat	JS-05475 tm JS-05524	437
Grote Berg	JS-05525 tm JS-05616	440
Abri Schone Grub	JS-05617 tm JS-05627	447
Henkeput	JS-05628 tm JS-05630	448
Steinberggroeve	JS-05631 tm JS-05634	448
Scheggeldergrubgroeve	JS-05635 tm JS-05651	449
Savelberggroeve	JS-05652 tm JS-05667	450
Grote Dolekamer	JS-05668 tm JS-05753	451
Kleine Dolekamer	JS-05754 tm JS-05849	459
Riesenberg	JS-05850 tm JS-05890	463

Wijngaardsberggroeve	JS-05891 tm JS-05953	467
Grote Helgroeve	JS-05954 tm JS-06058	468
Kleine Helgroeve	JS-06059 tm JS-06099	472
Hotsboomgroeve	JS-06100 tm JS-06143	480
Kleinberggroeve	JS-06144 tm JS-06175	484
Mosterdberg-Noord	JS-06176 tm JS-06180	486
Mosterdberg-Zuid	JS-06181 tm JS-06187	487
Keerderberg-Zuid	JS-06188 tm JS-06197	487
Keerderberg-Tussen	JS-06198 tm JS-06202	488
Keerderberg-Midden	JS-06203 tm JS-06430	489
Heerderberg	JS-06431 tm JS-06541	508
Sint Josephgroeve	JS-06542 tm JS0-6744	517
Scharnderberg	JS-06745 tm JS-06992	534
Strooberggroeve	JS-06993 tm JS-07007	554
Cluysberggroeve	JS-07008 tm JS-07039	556
Lebensboschgroeve	JS-07040 tm JS-07047	558
Cluysberg-neven	JS-07048 tm JS-07070	559
Koeleboschgroeve	JS-07071 tm JS-07368	559
Winkelberggroeve	JS-07369 tm JS-07401	581
Koelebosch-neven	JS-07402 tm JS-07409	584
Gasthuisdelgroeve 1	JS-07410 tm JS-07420	585
Gasthuisdelgroeve 2	JS-07421 tm JS-07486	586
Bemelerbosgroeve 1	JS-07487 tm JS-07490	591
Gasthuisdelgroeve 3	JS-07491 tm JS-07523	592
Bemelerbosgroeve 2	JS-07524	594
Gasthuisdelgroeve 4	JS-07525 tm JS-07531	594
Bemelerbosgroeve 3	JS-07532 tm JS-07536	595
Mettenberg 1	JS-07537 tm JS-07554	595
Mettenberg 2	JS-07555 tm JS-07571	597
Mettenberg 4	JS-07572 tm JS-07575	598
Fallenberg	JS-07576 tm JS-07695	599
Mettenberg 3	JS-07696 tm JS-07707	609
Boschberg (NATO)	JS-07708 tm JS-08075	610
Apostelgroeve	JS-08076 tm JS-08081	640
Barbequegrotje	JS-08082 tm JS-08098	641
Kasteelgroeve Neercanne (Feestgrot):	JS-08099 tm JS-08111	642
Barbequegrotje	JS-08112 tm JS-08116	643
Cannerberg (serie 1)	JS-08117 tm JS-08184	644
Wijnkelder Neercanne	JS-08185 tm JS-08210	649
Cannerberg (serie 2)	JS-08211 tm JS-08278	652
De Keel	JS-08279 tm JS-08355	657

Een nacht in de Geulhemmergroeve

Patrick Semmeling

Onlangs mocht ik onderstaande email ontvangen van Marcel Zwijgers, met daarin de vraag of iemand bij de SOK soms het antwoord wist:

“In mijn diensttijd (1995) zijn we met ons onderdeel een week op fysieke training geweest in Limburg. Het werd allemaal erg geheim gehouden en we mochten niet weten waar we waren en waar we naar toe gingen. We hebben toen ook 1 nacht moeten overnachten in een groeve en ik ben erg benieuwd of u wellicht de ingang herkent en mij kan vertellen waar dit is. Volgende week ben ik op vakantie in Limburg en het lijkt mij leuk om 24 jaar later op deze plek dezelfde foto te maken.”

Deze vraag kon ik zeker beantwoorden: de herkenbare façade met kantelen boven de ingang was die van de Geulhemmergroeve. Helaas is deze in 1999 ingestort en daarna niet meer hersteld. Deze was overigens ook te zien in de Bassie & Adriaan serie “De Diamant” (1979).

In een 2^e email schreef Marcel nog het volgende:

“Wetende dat mijn foto bij de Geulhemmergroeve genomen is hebben wij besloten om nog een keer richting Maastricht te gaan. Daar zijn we afgelopen dinsdag geweest en het gaf best wel bijzondere gevoelens om 24 jaar later op exact dezelfde plek te staan. Ter plaatse hebben we ook nog de beheerder van de groeve ontmoet (Frans Bergsteijn).

Ook heb ik op marktplaats het dikke boek van Van Schaik aangeschaft. Daar ontdekte ik in dat er ook een gelijknamige tunnel door de St. Pietersberg loopt. Tijdens het bezoek aan grotten noord was de groep erg klein en op mijn verzoek heeft de gids een gedeelte van de tunnel en de kluis laten zien. Wat een bijzondere historische plek is dit!”

Overigens zijn ook andere groeves voor militaire trainingen gebruikt, zo vond ik onderstaande foto van een training in de Curfsgroeve (2002).

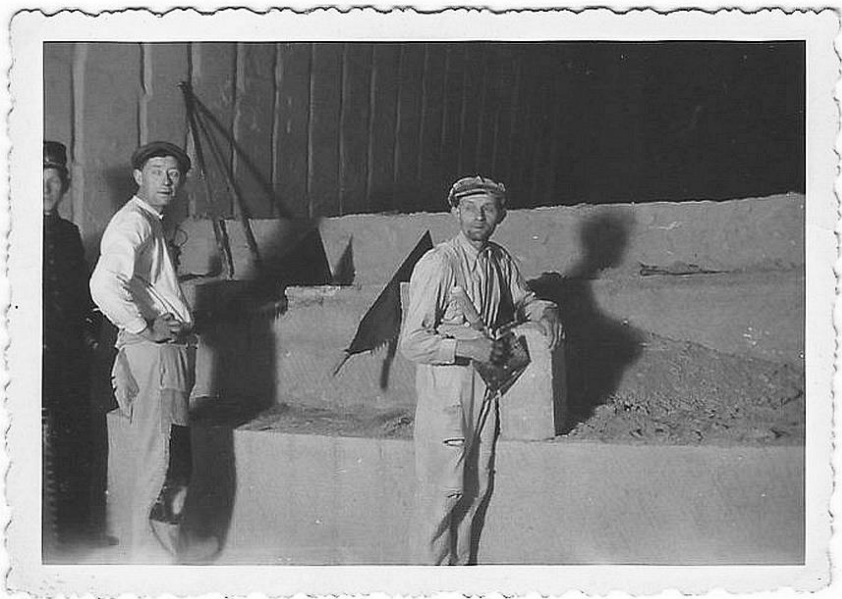

Cannermethode

Patrick Semmeling

Onderstaande foto werd onlangs op de facebook-groep over Kanne geplaatst door Magda Swerts. Deze foto zal vermoedelijk in het Avergat zijn gemaakt en toont goed de tragsgewijze ontginning, waarbij de bekende ‘Cannerblokken’ direct op maat werden gezaagd. Wat de veldwachter precies komt doen is niet duidelijk. Vaak werden de meeste van dergelijke foto’s in scene gezet, mogelijk is deze toch authentiek.

In ieder geval wilde ik jullie dit bijzondere kiekje niet onthouden!

Dankwoord

Patrick Semmeling

In Info 185 stond een oproep voor samenvattingen van de SOK-Mededelingen voor op de website. Inmiddels hebben ook Hans Ogg, Kevin Amendt en Aldo Voûte bijdragen ingeleverd, waarvoor dank!

Hopelijk volgen ook andere auteurs nog hun voorbeeld.

Kerstmarkt Gemeentegrot Valkenburg

Susanne Hanssen, voorzitter SOK

Zoals velen nog wel weten, hebben we vorig jaar op de ondergrondse kerstmarkt in de Gemeentegrot te Valkenburg met onze eigen SOK/VSS-stand gestaan. Het was toen een beetje een sprong in het duister, zouden de SOK-leden het wel willen? Zijn de kerstmarktbezoekers er wel in geïnteresseerd? Gelukkig waren de reacties overweldigend positief. Een heel gezellige sfeer en zeker voor herhaling vatbaar was de algemene opvatting. Vanuit de SOK-leden, maar ook vanuit de bezoekers van de kerstmarkt en de Gemeente Valkenburg.

Dus dit jaar willen we het nog eens overdoen! Ongeveer hetzelfde plan. We krijgen nog een iets grotere stand, op een betere locatie. En hopelijk nog iets meer SOK-leden die een dagje willen opofferen om onze kennis over de groeven uit te dragen. Net als vorig jaar is ons doel om ook de andere kant van de kerstmarkt te belichten, de vele waardevolle aspecten van de groeve waarin ze lopen duidelijk te maken aan de bezoekers, zoals de aanwezige cultuurhistorische en natuur waarden. Ook willen wij graag aan een zo groot mogelijk publiek duidelijk maken wat de waarde is van onze groeven, bewustwording is immers de eerste stap naar instandhouding van álle waarden binnen de groeven. Voor alle duidelijkheid: we hoeven dus niet te doen alsof we de kerstmarkt fantastisch vinden, onze opdracht is om een reëel en eerlijk beeld te geven, ook over de effecten van de kerstmarkt op de groeven, vleermuizen etc..

Dat is het plan, nu nog de uitvoering.

We gaan net als vorig jaar de weekenden van de kerstmarkt zoveel mogelijk proberen te bemensen. Zodat we natuurlijk een gezellig aantal mensen achter de stand hebben staan. Dus we hebben veel mensen nodig! Wie oh wie, heeft er zin en tijd om een dag deze stand te bemannen? We gaan proberen 5 weekenden te vullen. Het gaat over 30/1 dec, 7/8 dec, 14/15 dec, 21/22 dec en 28/29 dec. Het begint dagelijks om 10 uur en duurt in principe de hele dag. Eerder weg gaan kan uiteraard. Later komen kan ook, maar is iets lastiger te regelen.

Geef de dagen waarop je zou kunnen en hoeveel dagen je ingedeeld wilt worden dan s.v.p. per mail door aan: *patrick.semmeling@ziggo.nl*

Je hoeft geen dagen tijd te hebben om je op te geven, als je maar 1 dag zou kunnen is dat ook prima uiteraard.

Een SOK/VSS stand op de kerstmarkt bevestigt en bevordert de goede samenwerking van de SOK/VSS met de gemeente Valkenburg. Als bedankje van de Gemeente zal er in het voorjaar voor de aanwezigen weer een bezoek worden georganiseerd in de delen van de Gemeentegroeve die normaliter niet toegankelijk zijn. Een van de doelstellingen van de SOK is het uitdragen van kennis over de groeven, maar het is natuurlijk ook gewoon een gezellige bezigheid om met een paar mensen te doen en dan is het nog voor het goede doel ook.

MEET THE UNDERGROUND PRESS

Ton Breuls

“Mergellopers stoten op onbekend ondergronds gangenstelsel” (*Het Belang van Limburg van 21 augustus 2019*): in Zussen heeft de **vzw Hulpdienst Groeven** een onbekend gangenstelsel van nagenoeg 100 meter ontdekt. *“De groeve is vrijwel intact, het lijkt of ze gisteren pas is verlaten”*, zegt medeontdekker **Alan CLAESSEN**. *Bij een inspectie bestudeerden we de graafrichting van een met mergelpuin volgestorte gang om het ontstaan ervan te achterhalen. We besloten het puin te ruimen en ontdekten toen een onbekende groeve, met zijgangen. De gangen waren nog helemaal authentiek en intact.”*

“Van Schaik Stichting beheerder vuursteenmijn” (*Dagblad de Limburger van 4 september 2019*): Staatsbosbeheer heeft in de **Van Schaik Stichting** een beheerder van de **VUURSTEENMIJN** in het Savelsbos gevonden. Al drie jaar beheert en exploiteert de stichting de mijn, samen met Staatsbosbeheer. De afspraken tussen beide organisaties zijn na deze opstartfase vastgelegd in een overeenkomst met de intentie de relatie verder duurzaam uit te bouwen. De stichting zal de exploitatie voortzetten.

“Plaquette herinnert aan 75 jaar bevrijding” (*DdL van 18 september 2019*): als blijvende herinnering aan precies 75 jaar bevrijding en het feit dat toen de laatste bezetters uit Valkenburg verdreven werden,

werd een plaque, vervaardigd door **Antoine AART**, in het bijzijn van drie Amerikaanse oorlogsveteranen in de **GEMEENTEGROT** onthuld. De Amerikanen zetten met houtskool hun handtekening onder de tekening, *“Dat doen alle eregasten die de grot bezoeken. Deze mergelwanden zijn in feite ons gastenboek”*, benadrukte burgemeester **Jan SCHRIJEN**.

“Nieuw meetsysteem in mergelgrotten” (DdL van 4 oktober 2019): mergel werkt. In de loop der eeuwen zijn er telkens weer instortingen geweest, waarbij een deel van het gangenstelsel in Valkenburg ontoegankelijk is geworden. In de **GEMEENTEGROT** is een nieuw meetsysteem in werking gesteld. Via glasvezelkabels wordt continu gecontroleerd of ergens instortingen dreigen. De **SIBBERGROEVE** krijgt later eenzelfde systeem. Het kost de gemeente anderhalf miljoen euro. Een bedrijf uit Leidschendam werd voor de klus ingeschakeld. *“We hebben ons laten adviseren door mergelbouwer **KLEIJNEN** en grottenkenner **BEKENDAM**.”*

“Allebonneur: doorknippen” (DdL van 5 oktober 2019): *“Je vraagt je af wie op zo ’n idee komt... In de Valkenburgse mergelgrotten werd een gloednieuw meetsysteem in gebruik genomen. Dat werkt met glasvezelkabels. Als openingshandeling mocht wethouder **VANKAN** – echt- waar- een glasvezelkabel doorknippen. Hele systeem naar de knoppen, zou je denken. Maar gelukkig waren ze wel zo slim geweest om daarvoor een stukje afvalkabel te gebruiken. Toch zou het beter overkomen als je een wethouder bij zo ’n gelegenheid gewoon op een knop laat drukken. Ook al gebeurt er in de praktijk meestal niks.”* (RW)

“Tien nieuwe informatiepanelen aan mergelgroeven” (Deze Week van 9 oktober 2019) en **“Infoborden moeten mergelgroeven op de toeristische kaart zetten”** (HBvL van 11 oktober 2019): op maar liefst tien locaties staan sinds afgelopen week informatiepanelen aan de ingangen van de ondergrondse mergelgroeven in Riemst. Dat gebeurde in het kader van het Europese jaar van het Culturele Erfgoed 2018. Een subsidie voor het project *“Het Mergelland van Vlaanderen”* werd toegekend, met als doel het promoten van het rijke mergelerfgoed in

Riemst. De gemeente mocht rekenen op de inzet van de **Werkgroep Groevenonderzoek Riemst** en de **Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven**.

“De Valkenburgse gemeentegrot bewaarde ons geheim” (*Via Maastricht van 5 september 2019*): 1942. Op de vlucht voor het strijdgewoel van de Tweede Wereldoorlog ontvlucht de familie Thissen Maastricht en vindt onderdak bij een pension in Valkenburg. Toen in 1944 de bevrijding nabij was zocht de familie onderdak in het gangenstelsel van de **GEMEENTEGROT**. Daar werd een geïmproviseerde schuilplaats ingericht. Vijftig jaar later leidt de grottengids **Funs DORREN** het oorlogskind Tine en haar bejaarde ouders naar de plek waar ze schuilden voor het oorlogsgeweld.

“Studenten onderzoeken exploitatie grot” (*DdL van 25 oktober 2019*): studenten onderzoeken in opdracht van de gemeente Valkenburg hoe de **GEMEENTEGROT** in de toekomst beter geëxploiteerd kan worden. De gemeente zoekt al langer mogelijkheden om de opbrengst van de grot te verhogen. Daarmee komt ook extra geld vrij voor het dure onderhoud van de onderaardse mergelgangen. Het rapport moet in het voorjaar op tafel liggen. Dan loopt het contract af voor de huidige lichtshow in de Gemeentegrot.

Met dank aan de trouwe correspondenten Johan Janssen, Mike Lahaye, Gilberte Nicolaes, Jan Paul v.d. Pas, Herman de Swart en Peggy Versteegh. Voor knipsels, kopieën en uittreksels kunt u altijd terecht op het bekende adres: Ton Breuls, Bovenstraat 28, B 3770 Kanne-Riemst. Telefoon/fax 012-454059. E-mail: tbreuls@telenet.be.

Volgende SOK-avond: Vrijdag 8 november 2019 Aanvang 19.30 uur!

De SOK-Info redactie heeft het recht om een aangeboden artikel te weigeren. De geplaatste artikelen vertegenwoordigen niet automatisch de standpunten van de SOK-Info redactie of die van het SOK-bestuur.

Groeven in beheer bij de stichting Ir. D.C. van Schaik:

Bovengenoemde organisatie heeft een aantal groeven in beheer of een collectieve vergunning voor een groeve. Voor het bezoeken van deze groeven moet U contact opnemen met de beheerder.

Bij inbraak in één van deze groeven:

Bij constatering van inbraak en of vernielingen aan een van de groeven dit direct melden. liefst dezelfde dag nog.

Melden van vernielingen bij onderstaande personen. Als de eerste niet bereikbaar is, dan de volgende op de lijst.

1e Groevebeheerder van die groeve. Voor namen en telefoonnummers, zie hieronder.

2^e Stefan Jerzykowski, Technische Dienst: 06 51659384 (geen spoed: graag whatsapp/sms)

3^e Ieder bestuurslid van de Van Schaikstichting. Voor namen en telefoonnummers, zie pagina. 2

De Van Schaikstichting stelt zich ten doel de afsluiting van de groeve binnen 24 uur te herstellen.

Voor meer informatie: www.vanschaikstichting.nl

Groeve:	Beheerder:	Telefoon:
Apostelgroeve	Ton Breuls	00-3212 45 40 59
Fallenberggroeve (niet toegankelijk)	Rob Swaans	043-3470868
Gewandgroeve	Marc Dresens	06-55727887
Heiberggroeve		
Groeve de Keel	Luc Walschot / René Peels	00-3212441350
Groeve Eys (niet toegankelijk)	Wim Kneepkens	043-3471188
Keldertjes Slavante	Wil Ramaekers	043-364 52 39
Roothergroeve	John Hageman	043-364 54 19
Scharnderberg (niet toegankelijk)	John en Rob Knubben	043-361 12 27
Scheuldergroeve (niet toegankelijk)	Jan-Paul van der Pas	045-40 41 600
Theunisgroeve	Ed en Thuur Thijsens	06-44633650
Vuursteenmijn Rijckholt	Martha en Jan van de Ven	043-3432084

De Sint-Pietersberg:

De Sint-Pietersberg wordt beheerd door de Vereniging Natuurmonumenten. De SOK heeft een collectieve onderzoeksvergunning voor de Zonneberg, het Noordelijk Gangenstelsel en het gebied onder het Fort.

Onderzoeksaanvragen moeten ingediend worden bij het secretariaat van de SOK.

Toezichthouder van de beide groeven is Harm Hovens, telefoon: 06-558 25 192.

Bij onraad of calamiteiten kunt u ook de boswachter, Tim Koumans, contacteren, telefoon: 06-832 15 415.

Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van de

Provincie Limburg

De SOK-Info

is een uitgave van de

Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven,
Natuurhistorisch Genootschap Limburg.

